

ligeegyldigt, og det ligger under det Niveau, som jeg som oftest bryder mig om at tage en Polemik op paa. Naar jeg gør det her, saa gør jeg det for for en Gangs Skyld at have gjort det, men altsaa med dette Forbehold: Intet Præcedens; „Social-Demokraten“ kan være ganske rolig, det ærede Medlem kan være ganske rolig, de vil uden al Risiko kunne skrive om mig og kalde mig, hvad det skal være, i de 99 af 100 Gange vil de ikke høre noget fra mig i den Anledning.

Hvor man resumerer Karakteristikken af mig i denne Artikel, hedder det, at jeg har været Katedersocialist, det hedder, at jeg har udbedt mig Socialdemokratiets Stemmer til Valg i Næstved, det hedder, at jeg er Højfinansens Tjener i den Grad, at jeg endog var en Slags Privatsekretær hos H. P. Prior. En Slags Privatsekretær, det er et noget elastisk Udtryk, som det ikke er let at sige, hvad der egentlig menes med. Men jeg skal tage hver af disse tre Beskyldninger op. Der siges først, at jeg er Katedersocialist eller har været det; og det siges naturligvis for at vise, hvad jeg er for en Vejrhane: Een Gang Katedersocialist og en anden Gang reaktionær Konservativ o. s. v.; det er jo den rigtige Maade, hvorpaa man paa Forhaand kan nedbryde en Mands Autoritet, Troen paa ham. Nu ved jeg ikke, hvorfra det ærede Medlem eller „Social-Demokraten“ har dette, at jeg skulde have været Katedersocialist. Jeg tør rolig sige, at der findes ikke nogen Politiker, som i højere Grad end jeg er i Stand til at paavise Sammenhæng og Kontinuitet i min politiske Virksomhed, og det ligger ganske simpelt deri, at jeg staa paa et fast, bestemt Grundlag i mine økonomiske og dermed i mine politiske Anskuelser, et Grundlag, i hvilket jeg ikke har haft Foranledning i den Tid, jeg har haft med Politik at gøre, til at indføre nogen Forandring. Her er talt fra denne Plads ogsaa af det ærede Medlem Hr. Borgbjerg vidtløftigt om Socialismen og om, hvad Socialismen var. Det er ikke første Gang, det ærede Medlem fortæller os, hvad Socialismen er for noget; men at hans Fremstilling den ene Gang er absolut kongruent med alle de foregaaende Gange, han har givet denne Fremstilling, vil jeg ikke turde paastaa. Her er ogsaa givet Fremstillinger af det modsatte økonomiske Princip, *laisser-faire-Principet*, de frie Kræfters Princip. Det turde jo være, at der var et økonomisk Grundlag at bygge paa, som laa midt imellem disse to eller i alt Fald, som laa mellem disse to. Ulykken ved det nationaløkonomiske Studium,

saaledes som det føres her paa Universitetet, ligger efter min Opfattelse i, at man begynder med Værdilære og Prislære og lignende, det vil sige, man bygger op fra en Abstraktion; man begynder ikke i Livet, men begynder i en Abstraktion, og denne Abstraktion holder Studenterne, Nationaløkonomerne fast som oftest Livet igennem. Derfor ser vi, at de her fra Universitetet udgaaede statsvidenskabelige Kandidater næsten altid hævner enten i *laisser-faire-Opfattelsen* eller i den socialistiske Opfattelse, just fordi begge disse Systemer netop bygger paa Abstraktionen. Det er i Udgangspunktet, Fejlen ligger. Hvor vi finder danske Nationaløkonomer, som har løsgjort sig fra denne Tradition, har de derfor ikke kunnet gøre det ved at spinde det paa Universitetets Grundlag givne videre frem og uddybe det, de kan kun gøre det ved at bryde ligefrem ud af Kredsen og stille sig paa et andet Grundlag. Vi har saadanne; vi har Falbe-Hansen, With-Knudsen, Schovelin, og til en vis Grad Rubin, alle sammen Navne, der ligger højt, meget højt, oppe i Rækken af vore Nationaløkonomer; alle har de ligefrem maattet bryde ud af Kredsen. Hvor skal man da stille sig, naar man vil have en økonomisk Opfattelse, som tager Afstand fra begge disse to Opfattelser, og som søger sin Styrke deri, at den ikke hviler paa noget abstrakt Grundlag? Saa maa man spørge sig selv: Hvad er overhovedet Grunden til en økonomisk Virksomhed, og hvad er Grunden til, at denne økonomiske Virksomhed fra at være ganske enkel og simpel udvikler sig og udvider sig stedse mere og til syvende og sidst danner det overordentlig sammensatte, udviklede, fine Grundlag for hele Overbygningen — for at bruge et Karl Marx'sk Udtryk —, som den nuværende Økonomi gør? Hvad er Grunden, spørger jeg, til, at denne Økonomi udvikler sig? Denne Grund kan naturligvis ikke søges, naar den ikke skal have et abstrakt Grundlag, andre Steder end i Naturen, man maa vende sig til Menneskets Natur og spørge: Hvor henter du Drivfjederen til dette Arbejde? Denne Drivfjeder henter Mennesket i sine Fornødenheder. Der staa man paa et fast Grundlag, et Grundlag, som ligger i Livet: Vi føler alle Sult og Tørst; vi kan ikke tilfredsstille denne Sult og denne Tørst og mange andre Fornødenheder, vi har, uden Arbejde, og dette Arbejde fører til en Økonomi, som efterhaanden udvikler sig til det, vi ser for os. Men dertil kan De svare: Men saadanne Fornødenheder har da Dyrene ogsaa, ogsaa de føler